

ศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือ
Cluster's Competitiveness of the Industrial Business Group in the
Northern Region
ดร.เพ็ญศรี จันทร์อินทร์*
Dr.Pensri Janin

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพแวดล้อมของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย 2. ศึกษาปัญหาของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย 3. หาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการคลัสเตอร์ กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย 994 คน และผู้ประกอบการคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือ 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติพรรณนาวิเคราะห์ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย โดยเฉพาะการดำเนินงานประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง ด้านทรัพยากรมนุษย์ประสบความสำเร็จมากที่สุด และด้านเทคโนโลยีประสบความสำเร็จน้อยที่สุด ปัญหาการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมมีปัญหามากที่สุด และด้านการจัดการมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด แนวทางในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือ พบว่า 1) ด้านประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรมนุษย์ควรดำเนินการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือ 2) ด้านการจัดการ โลจิสติกส์ ควรจัดการระบบขนส่งลำเลียงสินค้าของกลุ่มให้เป็นระบบ 3) ด้านกลยุทธ์การตลาดแบบผสมผสาน ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าให้ลูกค้ายอมรับในสินค้าและบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด 4) ด้านกลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง ควรสร้างความโดดเด่นเป็นพิเศษในตัวสินค้าและบริการให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกว่าแตกต่างจากคู่แข่ง 5) ด้านกลยุทธ์ประสิทธิภาพการเพิ่มผลผลิต ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการดำเนินการผลิต

คำสำคัญ : ศักยภาพการแข่งขัน / คลัสเตอร์ / กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม

ABSTRACT

The research had the aims as 1. to study the environment situations of the industrial business group in Thailand 2. to study the problems of the industrial business group in Thailand 3. find out the guidelines to add up the competitive potential of the industrial business group in the northern region. The samplings were 994 entrepreneurs of the industrial business group in Thailand and 175 entrepreneurs of the industrial business group in the northern region. Questionnaire and interviewing had used as the tools. Descriptive statistic had used to analyze frequency, percentage, mean and standard deviation. Interviewing analyzed by using content analysis. The research results had found that the environment situations of the industrial business group in Thailand, especially in the operation was in moderate level. The human resource was the most successful. The technology was the least successful. The problems of the industrial business group in Thailand in the whole image were in moderate level. The industrial supported was the highest problem. The management was the least problem. The guidelines to add up the competitive potential of the industrial business group in the northern region had found that 1) the human resource management efficiency should coordinate with related organizations to train and develop the working skills 2) logistic management side should have the systematic in goods transportation 3) the mixed marketing strategy should promote and develop the products for the customers to accept the products, price, place and promotion 4) the differentiation strategy should create more special differentiation on products and services 5) production efficiency strategy should use the modern technology to operate the products.

Keywords : Competitiveness / Cluster / the Industrial Business Group

ความป็นมาและความสำคัญขอปัญหา

ปัจจุบันกลุ่มคลัสเตอร์ในธุรกิจอุตสาหกรรมทั่วไปของประเทศไทยได้มีการรวมตัวเกิดขึ้นหลากหลายประเภทอุตสาหกรรมตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ของชุมชน วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อต้องการมุ่งยกระดับขีดความสามารถในการพัฒนาผลิิตภาพของสินค้าภายในกลุ่มให้มีศักยภาพและได้เปรียบในด้านการแข่งขัน การรวมกลุ่มคลัสเตอร์ในธุรกิจอุตสาหกรรมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ประกอบการในการดำเนินงานด้านต่างๆ เช่น การตลาด การผลิต และการบริหารจัดการ (สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2551)

สิ่งสำคัญของการพัฒนาคลัสเตอร์ คือ การสร้างความร่วมมือบนพื้นฐานของการแข่งขันกัน โดยที่ผู้เกี่ยวข้องในเครือข่ายวิสาหกิจ หรือคลัสเตอร์นั้นๆ จะต้องมีการกำหนดทิศทางเป้าหมาย และกลยุทธ์การพัฒนา ร่วมกัน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ ระหว่างกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโดยรวมของคลัสเตอร์นั้น เช่น ผู้ประกอบการที่อยู่ในคลัสเตอร์เดียวกันสามารถร่วมกันลงทุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ทั้งนี้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการของตน ซึ่งทำให้ประหยัดต้นทุนในการพัฒนาได้ ในขณะที่ยังคงแข่งขันในด้านประสิทธิภาพในการผลิตสินค้านั้น หรือผู้ประกอบการธุรกิจต้นน้ำและปลายน้ำก็สามารถร่วมกันวางแผนบริหารห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการด้านผลิต และการ จัด

จำหน่ายสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นตลอดสายของห่วงโซ่อุปทาน ได้ทั้งกระบวนการ ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาได้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจต่างๆ ในรูปแบบคลัสเตอร์ โดยหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมไปถึงสถาบันการศึกษา และสถาบันการเงินต่างๆ ได้ให้ความสำคัญมุ่งสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวแบบคลัสเตอร์ ทำให้มีกลุ่มคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากมาย และกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ ซึ่งบางคลัสเตอร์สามารถดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถได้ครอบคลุมตลอดจนครบกระบวนการ ส่งผลให้กลุ่มสมาชิกคลัสเตอร์นั้นๆ มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีอีกหลายคลัสเตอร์ที่เพิ่งมีการรวมกลุ่มกันขึ้นต้นและยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาในรูปแบบ ซึ่งมักต้องใช้ระยะเวลานานหลายปีในการสะสมองค์ความรู้จึงจะสามารถเห็นผลของการพัฒนาคลัสเตอร์นั้นได้เต็มรูปแบบ กลุ่มคลัสเตอร์ในกลุ่มภาคเหนือที่จัดอยู่ในประเภทที่ 1 คือ กลุ่มที่กำลังเริ่มก่อตั้งธุรกิจจึงประสบปัญหาทุก ทั้งในเรื่องของการไม่สามารถติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของคลัสเตอร์หรือการร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกไม่อาจให้ความร่วมมือได้อย่างเต็มที่ รวมไปถึงความขัดแย้งส่วนต่างๆ ที่เกิดขึ้น นับเป็นเรื่องปกติธรรมดาของการรวมกลุ่มคลัสเตอร์แบบไทย ที่สมาชิกยังคงคำนึงแต่ผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับเป็นลำดับแรก สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นหลักที่จะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดมุมมองที่จะปรับไปสู่การเน้นประโยชน์ในภาพรวมของคลัสเตอร์ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมประเภทที่ 1 ในเขตภาคเหนือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญให้กับผู้ประกอบการในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายในการพัฒนาของธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือให้มีศักยภาพในการแข่งขันได้ในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทยเป็นอย่างไร
2. ปัญหาของการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศไทยเป็นอย่างไร
3. แนวทางในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือมี

อะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาของการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขต

ภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยประเภท การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพแวดล้อม และปัญหาของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศไทย ในประเภทที่ 1 ซึ่งกำลังเริ่มก่อตั้งธุรกิจ ได้แก่ คลัสเตอร์กระดาษสา บ้านต้นเปา (เชียงใหม่) คลัสเตอร์กลุ่มผลิตมีดน้ำพี้ (อุตรดิตถ์) คลัสเตอร์กลุ่มกระเป่าและผลิตภัณฑ์หนัง ตำบลนาดี อำเภอเมือง (สมุทรสาคร) คลัสเตอร์กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน (นครราชสีมา) คลัสเตอร์ กลุ่มผลิตภัณฑ์หมวกโบราณ อำเภอนาดี (ปราจีนบุรี) คลัสเตอร์กลุ่มผลิตภัณฑ์ไหมและสิ่งทอ (ขอนแก่น) คลัสเตอร์กลุ่มโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ (สระบุรี)

คลัสเตอร์กลุ่มหัตถกรรมบ้านถวาย (เชียงใหม่) คลัสเตอร์ปิโตรเลียม (ระยอง) คลัสเตอร์เครือข่ายเฟอร์นิเจอร์ไม้ ยางพารา (สงขลา) คลัสเตอร์เครือข่ายโรงงานน้ำตาล (กาญจนบุรี) คลัสเตอร์เครือข่ายอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร (กรุงเทพฯ) คลัสเตอร์เครือข่ายอุตสาหกรรมสิ่งทอ (ชัยภูมิ) และคลัสเตอร์ผ้าทอมืออำเภอวารินชำราบ (อุบลราชธานี) จำนวน 1,285 คน โดยเก็บข้อมูลได้จำนวน 994 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย ในประเภทที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่มีคำตอบให้เลือก

3.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการของผู้ประกอบการคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย ในประเภทที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่มีคำตอบให้เลือก

3.3 ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และปัญหาของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทยของแต่ละกิจการในเรื่อง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1 หมายถึง การดำเนินงาน และปัญหาระดับน้อยที่สุด

2 หมายถึง การดำเนินงาน และปัญหาระดับน้อย

3 หมายถึง การดำเนินงาน และปัญหาระดับปานกลาง

4 หมายถึง การดำเนินงาน และปัญหาระดับมาก

5 หมายถึง การดำเนินงาน และปัญหาระดับมากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณานำมาวิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือ

1. ประชากร คือ ผู้ประกอบการคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือในประเภทที่ 1 ซึ่งกำลังเริ่มก่อตั้งธุรกิจ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ คลัสเตอร์กระดาษสา บ้านต้นเปา (เชียงใหม่) จำนวน 88 คน คลัสเตอร์กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำพี้ (อุดรดิตถ์) จำนวน 32 คน และคลัสเตอร์กลุ่มหัตถกรรมบ้านถวาย (เชียงใหม่) จำนวน 200 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 320 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมเขตประเทศไทย ในประเภทที่ 1 ซึ่งกำลังเริ่มก่อตั้งธุรกิจ จำนวน 3 กลุ่มกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-609) ในแต่ละกลุ่มย่อย ตามสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนประชากร ได้แก่ คลัสเตอร์กระดาษสา บ้านต้นเปา (เชียงใหม่) จำนวน 52 คน คลัสเตอร์กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำพี้ (อุดรดิตถ์) จำนวน 19 คน และคลัสเตอร์กลุ่มหัตถกรรมบ้านถวาย (เชียงใหม่) จำนวน 104 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 175 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างใน

พื้นที่วิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ในการดำเนินการวิจัยนี้มีทฤษฎีสนับสนุนศักยภาพในการแข่งขันที่สะท้อนภาพแห่งความสามารถของกิจการและศักยภาพในด้านต่างๆ โดยพบว่า Man และคนอื่นๆ (2002, pp. 123-142) กล่าวว่า ศักยภาพในการ

แข่งขันของกิจการวัดจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก และด้านความมีอำนาจของผู้ประกอบการ ซึ่งสะท้อนถึงผลการปฏิบัติงานของกิจการ Chi (1999) กล่าวว่า ลักษณะดัชนีชี้วัดที่สะท้อนถึงศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจ มี 8 ส่วน คือ ความสามารถทางทำนายผล, ความสามารถทางนวัตกรรม, ความสามารถทางการตลาด, คุณภาพของสินค้าและบริการ, ภาพลักษณ์ขององค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคม, ความสามารถการสนับสนุนให้เกิดความเจริญในวิทยาการ, ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความสามารถทางการเงิน Oral & Riesmm (1988, pp. 268-272) กล่าวว่า ศักยภาพการแข่งขันของกิจการ มี 7 ตัวชี้วัด คือ การถือครองส่วนแบ่งการตลาด, การเติบโตของยอดขาย, อัตราการส่งออก, อัตราการเติบโตของกำไร, อัตราการเจริญเติบโตของการเพิ่มผลผลิต, อัตราผลิตภัณฑ์ใหม่ และอัตราการสร้างนวัตกรรม ปฟฤกษ์ อุตสาหะวานิชกิจ (2547) กล่าวว่า การสำรวจและประเมินกลยุทธ์ของกิจการที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพในการแข่งขันในระดับโลกมีกลยุทธ์ของกิจการ 9 ด้าน คือ ผู้จัดการระดับโลก, การเรียนรู้ขององค์กร, ประสิทธิภาพการผลิต, ความสามารถในการบริหารอัตราแลกเปลี่ยน, ความสัมพันธ์กับลูกค้า, เครือข่ายทางธุรกิจ, แหล่งที่มาของเทคโนโลยี, การบริหารความรู้ และการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการประกอบการ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทยพบว่าสภาพของคลัสเตอร์ในภาพรวมประสบความสำเร็จในการดำเนินงานในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพของคลัสเตอร์ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระดับมากที่สุดคือ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการ ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการเงิน ($\bar{X} = 3.63$) ด้านการเมืองและกฎหมาย ($\bar{X} = 3.56$) และสภาพของคลัสเตอร์ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระดับน้อยที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.16$) ตามลำดับ

2. การศึกษาปัญหาของการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทยพบว่า ปัญหาของคลัสเตอร์ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาของคลัสเตอร์ระดับมากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรม ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมาคือด้านการตลาด ($\bar{X} = 3.09$) ด้านการผลิต ($\bar{X} = 2.74$) ด้านการเงิน/บัญชี ($\bar{X} = 2.60$) และปัญหาของคลัสเตอร์ระดับน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการ ($\bar{X} = 2.29$) ตามลำดับ

3. ศึกษาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือ

3.1 ด้านประสิทธิภาพของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ควรดำเนินการประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานในภาครัฐบาล และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

3.2 ด้านการจัดการโลจิสติกส์ พบว่า ควรจัดการระบบขนส่งลำเลียงสินค้าของกลุ่มให้เป็นระบบสินค้าที่ผลิตต้องมีการตรวจสอบว่าได้มาตรฐานผ่านเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

3.3 ด้านกลยุทธ์การตลาดแบบผสมผสาน พบว่า ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าให้ลูกค้ายอมรับในสินค้าและบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดให้มากกว่าเดิม ดำเนินการพัฒนาสินค้าให้แก่ลูกค้าอย่างหลากหลาย จัดทำตราสินค้าที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม ดำเนินการทำการบรรจุภัณฑ์ให้สวยงาม

3.4 ด้านกลยุทธ์การสร้างแตกต่าง พบว่า ควรสร้างความโดดเด่นเป็นพิเศษในตัวสินค้าและบริการให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกว่าแตกต่างจากคู่แข่ง สร้างความสามารถของกลุ่มในการดำเนินการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าและบริการให้มีต้นทุนต่ำกว่าคู่แข่งชั้นสร้างความแตกต่างในสินค้าและบริการให้มากขึ้น

3.4 ด้านกลยุทธ์ด้านประสิทธิภาพการเพิ่มผลผลิต พบว่า ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการดำเนินการผลิตผู้บริหารให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการเพิ่มผลผลิตจัดการระบบการผลิตให้ดีขึ้น ขอความช่วยเหลือในการดำเนินการเพิ่มผลผลิตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ในประเทศไทย พบว่าสภาพของคลัสเตอร์ในภาพรวมทั้งหมดประสบความสำเร็จในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพของคลัสเตอร์ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระดับมากที่สุดคือ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าพนักงานได้ทำการผลิตสินค้ามีคุณภาพตามที่ลูกค้าต้องการเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันทำงาน และกิจการมีจำนวนพนักงานเพียงพอกับปริมาณงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีว่าด้วยกลยุทธ์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ของ อธิปัตย์ คลีสุนทร (2552) กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บุคลากรในหน่วยงานควรได้รับการศึกษา ฝึกฝน อบรมอย่างสม่ำเสมอ ให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และความต้องการของหน่วยงาน มิฉะนั้นอาจจะปรับเปลี่ยนได้ไม่ทันหรือไม่เหมาะสม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไม่ใช่แนวคิดใหม่ ในปัจจุบันวิธีพัฒนาบุคลากรนั้นอาจจะทำได้โดยรูปแบบใหม่ ทำให้สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์กร แนวโน้มของความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พื้นฐานการศึกษาที่สูง การสร้างความเข้าใจที่ได้น่าจะง่ายขึ้น และช่วยปรับตัวให้เข้ากับความเสี่ยงเปลี่ยนแปลงได้ง่ายขึ้น ในส่วนนี้การให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานการสนับสนุนให้ได้เรียนต่อ หรือได้ฝึกอบรมในระดับสูงขึ้น รวมทั้งให้โอกาสในการเรียนรู้ภาษาที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาสเปน ภาษาอาหรับ ภาษารัสเซีย หรือภาษาของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อ ให้เก่งเท่าหรือเกือบเท่าภาษาแม่ของแต่ละคน จะช่วยให้รับรู้และทำงานได้ดีขึ้น และสอดคล้องกับการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) กล่าวว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรของแต่ละอุตสาหกรรมมีความต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพในสาขาต่างๆ แตกต่างกันไป การพัฒนาบุคลากรในบางด้านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากที่จะยกระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม แต่ต้องมีการลงทุนสูง จึงทำให้บริษัทต่างๆ ไม่มีแรงจูงใจที่จะพัฒนาบุคลากรของตนได้ โดยร่วมกันลงทุนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรสาขาเฉพาะที่จำเป็นของอุตสาหกรรม นอกจากนี้ธุรกิจต่างๆ ในคลัสเตอร์จะสามารถเข้าถึงแหล่งบุคลากรที่มีคุณภาพและเชี่ยวชาญเฉพาะได้ง่าย เช่น ร่วมกันขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐหรือสถาบันการศึกษา เพื่อจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษาแก่คลัสเตอร์ หรือการร่วมมือกับสถาบันการศึกษา/สถาบันฝึกอบรมในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจต่างๆ ในคลัสเตอร์

สำหรับสภาพของคลัสเตอร์ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระดับน้อยที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยี ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่ารัฐบาลได้ทำการส่งเสริมในด้านนี้ในระดับปานกลาง เช่น การผลิตสินค้าด้วยเครื่องจักรแทนกำลังคนการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการทำงานระบบอินเทอร์เน็ตช่วยในการจัดจำหน่ายสินค้า เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม อุปกรณ์ใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพรรณ กริชชาญชัย (2549) ได้ศึกษาความสามารถในการตอบสนองของห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมอาหารขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย พบว่า ในส่วนของการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทยยังไม่ค่อยใช้เทคโนโลยีระดับสูงเท่าใดนัก โดยส่วนมากยังเป็นการคำนวณโดยมือเบื่องต้น การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างแผนกหรือองค์การ โดยเทคโนโลยีสารสนเทศยังมีน้อยอยู่ อนิรุทธ์ ผงคลี (2548) พบว่าการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และด้านความมีข้อมูลด้านการตลาดอย่างพร้อมสรรพมีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการแข่งขันด้านการทำนายผล การตลาด คุณภาพของสินค้าและบริการ ด้านภาพลักษณ์ขององค์การและความรับผิดชอบ การสนับสนุนให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีและประสิทธิผลทางการตลาดด้านความมีประสิทธิภาพด้านการปฏิบัติการมีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการแข่งขันในทุกๆ ด้าน และ Jian, et all (2006, pp. 160-165) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและศักยภาพในการแข่งขัน โดยใช้ตัวต้นแบบการวิเคราะห์แบบครอบคลุมข้อมูล (DEA) พบว่าองค์การจำนวนร้อยละ 16 มีการดำเนินงานโดยตั้งอยู่บนการปฏิบัติงานในรูปแบบใหม่ที่ดี และองค์การเหล่านี้มีความไม่สม่ำเสมอระหว่างสมรรถภาพด้านนวัตกรรมกันขององค์การและศักยภาพการแข่งขันในองค์การเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังพบว่าองค์การร้อยละ 70 จะมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเมื่อมีการลดขนาดขององค์การ และองค์การร้อยละ 30 จะมีประสิทธิภาพลดลงหากเมื่อมีการเพิ่มขนาดขององค์การให้ใหญ่ขึ้นด้วยเหตุนี้เองกระบวนการด้านนวัตกรรมที่กลมกลืนในองค์การจะเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากต่อประสิทธิภาพขององค์การ และผลวิจัยนี้ก็ได้อ้างอิงให้เห็นว่าองค์การต้องมียุทธศาสตร์ด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีจึงจะมีศักยภาพในการแข่งขัน

2. การศึกษาปัญหาของการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม คลัสเตอร์ในประเทศไทยพบว่าปัญหาของคลัสเตอร์ในภาพรวมทั้งมดอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาของคลัสเตอร์ระดับมากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรม ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่ารัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีนโยบายสนับสนุนในด้านงบประมาณน้อย รัฐบาลมีการกำหนดกฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาธุรกิจอีกทั้งยังขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินธุรกิจจากรัฐบาลนอกจากนี้ธุรกิจให้ความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจน้อยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุบลวรรณ หงส์วิทยากร (2546) พบว่าควรจัดตั้งองค์การเพื่อทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรม และสอดคล้องกับ ชูติมา จอมพุทรา (2544) พบว่าศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในระยะยาว จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ อาทิ ประสิทธิภาพในการผลิต คุณภาพมาตรฐานสินค้า ความสามารถในการตอบสนองความต้องการในตลาด มาตรการและนโยบายของรัฐบาล ทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องร่วมกันในการพัฒนาอุตสาหกรรม ให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดโลกได้ในระยะยาว

สำหรับปัญหาของคลัสเตอร์ระดับน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าธุรกิจมีแรงงานในท้องถิ่นระบบงานมีศักยภาพในระดับปานกลางการควบคุมการทำงานยังไม่ทั่วถึง และมีการจัดแบ่งหน้าที่ยังไม่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lumpkin & Dess (1996, pp. 135-172) ได้ศึกษาการแบ่งแยกตัวชีวิตการมุ่งเน้นการประกอบการและเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติงาน พบว่าองค์การที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีหรือมีสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนยุ่งยาก ล้วนส่งผลกระทบต่อผลประกอบการได้ ดังนั้น องค์การจะมีผลประกอบการที่สูงได้ถ้ามีการใช้กลยุทธ์ในการตอบสนองที่รวดเร็ว นอกจากนั้น Pang-Lo, Wen-Chin & Chi-Hung (2004, pp. 971-977) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการบริหารจัดการความรู้ และความสามารถในการแข่งขันในภาค อุตสาหกรรมของประเทศไต้หวัน พบว่า ความสามารถด้านการบริหารจัดการความรู้้นั้นมากกว่าการที่รับรู้ข้อมูลทั้งหมดทั้งมวลโดยเป็นเครื่องมือที่ดำรงรักษาข้อมูลไว้เพื่อช่วยให้เราทำงานได้

อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ Kaxem (2003, p.3851-A) ได้ศึกษาความสามารถทางการแข่งขันของ SMEs: บทบาทของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs และกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของบริษัท กรณีศึกษาของประเทศอียิปต์ พบว่า ในช่วงเศรษฐกิจซบเซาลงผู้ประกอบการต้องเผชิญหน้ากับการแข่งขันที่รุนแรงเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ ผู้ประกอบการต้องใช้กลยุทธ์ในการปฏิบัติการทั้งระบบภายในบริษัทโดยเน้นที่กระบวนการตัดสินใจและการทำงานต้องเป็นทีม ระบบบัญชีต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การศึกษาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือ

3.1 ด้านประสิทธิภาพของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ควรมีการดำเนินการประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานในภาครัฐบาล และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีว่าด้วยกลยุทธ์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ของ อธิปัตย์ คลี่สุนทร (2552) กล่าวว่า บุคลากรในหน่วยงานควรได้รับการศึกษา ฝึกฝน อบรมอย่างสม่ำเสมอ ให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และความต้องการของหน่วยงาน มิฉะนั้นอาจจะปรับเปลี่ยนได้ไม่ทันหรือไม่เหมาะสม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุบลวรรณ หงส์วิทยากร (2546) ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการสร้างความร่วมมือลักษณะไตรภาคีในการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า รูปแบบความร่วมมือที่เหมาะสมสำหรับภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ควรเป็นกิจการร่วมทุน ส่วนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กควรร่วมมือในรูปแบบการวิจัยร่วมโดยภาครัฐให้การสนับสนุน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานของ Tilman A. & Jorg M. S. (1999) ได้เขียนบทความชื่อว่า “How to Promote Cluster” โดยใช้กรณีศึกษาของละตินอเมริกา พบว่า คลัสเตอร์กลุ่มแรก แม้ว่าจะมีศักยภาพในการพัฒนาต่ำ แต่เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการจำนวนมาก และใช้แรงงานมาก ภาครัฐจึงมีความจำเป็นที่ต้องช่วยเหลือและให้การสนับสนุนนโยบายหลักๆ ที่ใช้มักจะเป็นการพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการ

3.2 ด้านการจัดการโลจิสติกส์ พบว่า ควรมีการจัดการระบบขนส่งลำเลียงสินค้าของกลุ่มให้เป็นระบบ สินค้าที่ผลิตต้องมีการตรวจสอบว่าได้มาตรฐานผ่านเป็นที่เรียบร้อยแล้วก่อนดำเนินการขนส่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา จรูญศรีโชติกำจร (2550) ศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย ดังนั้นธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ให้เกิดประสิทธิภาพ มีการจัดการโลจิสติกส์ที่เป็นระบบเพื่อเป็นการสะท้อนถึงความได้เปรียบทางการแข่งขันอันจะก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าต่อผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งจะส่งผลสำเร็จต่อองค์กรในที่สุด

3.3 กลยุทธ์การตลาดแบบผสมผสาน พบว่าควรมีการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าให้ลูกค้ายอมรับในสินค้าและบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดให้มากกว่าเดิม ดำเนินการพัฒนาสินค้าอย่างหลากหลาย จัดทำตราสินค้าที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มที่ถูกจดจำได้ง่าย ดำเนินการทำการบรรจุภัณฑ์ให้สวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีว่าด้วย กลยุทธ์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ของ อธิปัตย์ คลี่สุนทร (2552) กล่าวว่า โลกปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากเพื่อพัฒนาการผลิตและการบริการทุกด้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยลดต้นทุนด้านแรงงาน ด้านวัสดุลง นอกจากนี้ยังสามารถเผยแพร่สินค้า สิ่งผลิต การบริการ แม้กระทั่งแนวความคิดให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปได้ง่าย การบริหารในยุคปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการไปต่างๆ พอสมควร เพื่อให้องค์กรสามารถทำหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น ตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องได้อย่างมี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการบริหารในยุคนี้มุ่งลดต้นทุนการผลิตเพิ่มปริมาณและคุณภาพสิ่งผลิต และการบริการที่ดี ให้กระจายไปอย่างกว้างขวางได้ โดยใช้บุคลากรบริหารจัดการ ควบคุม ดูแล จำนวนไม่มาก

3.4 กลยุทธ์การสร้างแตกต่าง พบว่าควรสร้างความโดดเด่นเป็นพิเศษในตัวสินค้าและบริการให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกว่าแตกต่างจากคู่แข่งให้มากขึ้นโดยการสร้างภาพลักษณ์และเอกลักษณ์ ดำเนินการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าและบริการให้มีต้นทุนต่ำกว่าคู่แข่งขึ้น หาวีธีการชนะในการแข่งขันทางธุรกิจให้ทันตามภาวะปัจจุบัน มุ่งเน้นด้านคุณภาพของสินค้า และการปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูติมา จอมพุดรา (2544) ได้ศึกษาศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมของข้าวสวยและเครื่องประดับเพชรามิกซ์ของไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ โดยรวม ทุกตลาด และเปรียบเทียบกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญในแต่ละตลาด พบว่า สหรัฐอเมริกา อุตสาหกรรมของข้าวสวยและเครื่องประดับเพชรามิกซ์ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบกับจีนและสเปน แต่สูงกว่าญี่ปุ่นและอิตาลี แต่ศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในระยะยาว จำเป็นต้องอาศัยหลายประการ อาทิ ประสิทธิภาพในการผลิต คุณภาพมาตรฐานสินค้า ความสามารถในการตอบสนองความต้องการในตลาด มาตรการและนโยบายของรัฐบาลทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องร่วมกันในการพัฒนาอุตสาหกรรม ให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดโลกได้ในระยะยาว

3.5 ด้านประสิทธิภาพการเพิ่มผลผลิต พบว่าควร นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการผลิตสินค้าให้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ นำเทคนิคการเพิ่มผลผลิตโดยพิจารณารูปแบบการทำงานของกล่มในการผลิตสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนิรุทธ์ ผงคลี (2548) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพทางการตลาดกับศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย พบว่าการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และด้านความมีข้อมูลด้านการตลาดอย่างพร้อมสรรพมีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการแข่งขันด้านการทำนายผล การตลาด คุณภาพของสินค้าและบริการ ด้านภาพลักษณ์ขององค์กรและความรับผิดชอบต่อ การสนับสนุนให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ด้านการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีและประสิทธิผลทางการตลาดด้านความมีประสิทธิภาพด้านการปฏิบัติการมีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการแข่งขันในทุกๆ ด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jian, et all (2006) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและศักยภาพในการแข่งขัน โดยใช้ตัวต้นแบบการวิเคราะห์แบบครอบคลุมข้อมูล (DEA) พบว่า องค์กรต้องมีสมรรถภาพด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีจึงจะมีศักยภาพในการแข่งขัน

สรุปภาพรวมรูปแบบของแนวทางในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือเน้นควรประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงาน จัดการขนส่งสินค้าให้เป็นระบบ ผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐาน ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าให้ลูกค้ายอมรับในสินค้า มีตราสินค้าของกลุ่ม ทำบรรจุภัณฑ์ให้สวยงาม สร้างความโดดเด่นในตัวสินค้าและบริการ ผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าและบริการให้มีต้นทุนที่ต่ำ และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินการผลิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถนำผลวิจัยไปสร้างกลยุทธ์การได้เปรียบทางการแข่งขันแก่ธุรกิจได้
2. ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถนำผลวิจัยไปช่วยยกระดับขีดความสามารถในการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมของกลุ่มคลัสเตอร์ของตนได้
3. ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถนำผลวิจัยไปสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ธุรกิจได้

4. หน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางพัฒนาในการจัดตั้งคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมของกลุ่มคลัสเตอร์ในเขตอื่นให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

5. หน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการนำข้อมูลไปจัดทำแผนเพื่อฝึกอบรมพัฒนาของกลุ่มคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

6. สถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในด้านการบริหารธุรกิจ การจัดการการตลาด การผลิต และวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยศักยภาพการแข่งขันของคลัสเตอร์ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตอื่น โดยดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

2. ควรทำการวิจัยเจาะลึกกลุ่มคลัสเตอร์ในเขตอื่นที่มีบริบทการดำเนินการคล้ายคลึงกัน เพื่อดำเนินการวิจัยและพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา จอมพุดธา. (2544). การวิเคราะห์ศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมของข้าวและเครื่องประดับเพชรามิกส์ไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงพรรณ กริชชาญชัย. (2549). ความสามารถในการตอบสนองของห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมอาหารขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปพฤกษ์ อุตสาหานิขกิจ. (2547). ศักยภาพในการแข่งขันระดับโลก : Global Competitiveness. คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), สำนัก. (2551). การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันตามแนวทางคลัสเตอร์. [Online]. Available : <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=117>. [2557, ตุลาคม 16].
- วาสนา จรุงศรีโชติกำจร. (2550). ผลกระทบของประสิทธิภาพการจัดการ โลจิสติกส์ที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนิรุทธิ์ ผงคลี. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพทางการตลาดกับศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อธิปัตย์ คลีสุนทร (2552). กลยุทธ์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์. [Online]. Available: <http://www.sahavicha.com/?name=article&file=readarticle&id=174> [2553, ธันวาคม 6].
- อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร. (2546). การนำเสนอรูปแบบการสร้างความร่วมมือลักษณะไตรภาคีในการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Chi H-S. (1999, April). The TFT-LCD Industry in Taiwan: Competitive Advantages and Future Development Tech novation. **Journal of operations management**, 27(2).
- Jian, C.G. & others. (2006, May). A Study of the Relationship between Competitiveness and Technological Innovation Capability Based on DEA Modela. **European Journal of Operational Research**, 170(3), 160-165.
- Kazem, Amiralbrahim. (2003, September). Competitiveness of SMEs: The Influence of Entrepreneur's Characteristics and Firm's Operational Strategies. Case Study of Egypt. **Dissertation Abstracts International**, 62(3), 3851-A.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970, May). **Determining sample size for research activities: Educational and psychological measurement**, 30, 607-610.
- Lumpkin, G.T. & Gregory G. Dess. (1996). Clarifying The Entrepreneurial Orientation Construct and Linking it to Performance. **Academy of Management Review**, 21(1), 135-172.
- Man, T.W.V, T. Lau & K.F Chan. (2002). The Competitiveness of small and medium Enterprises a conceptualization with Focus on Entrepreneurial competencies. **Journal of Business Venturing**, 17,123-142.
- Oral, M. & Reisman, A. (1988). Measuring Industrial Competitiveness. **Industrial Marketing Management Journal**, (17), 263-272.
- Pang-Lo Liu, Wen-Chin Chen & Chi-Hung Tsai. (2004, December). An Empirical Study on the Correlation between Knowledge Management Capability and Competitiveness in Taiwan's Industries. **Journal of operations management**, 24(12), 971-977.
- Tilman A. & Jorg M.S. (1999, January). How to promote clusters: policy experiences from Latin America World development. **Journal of operations management**, (24-2) 85-86.

